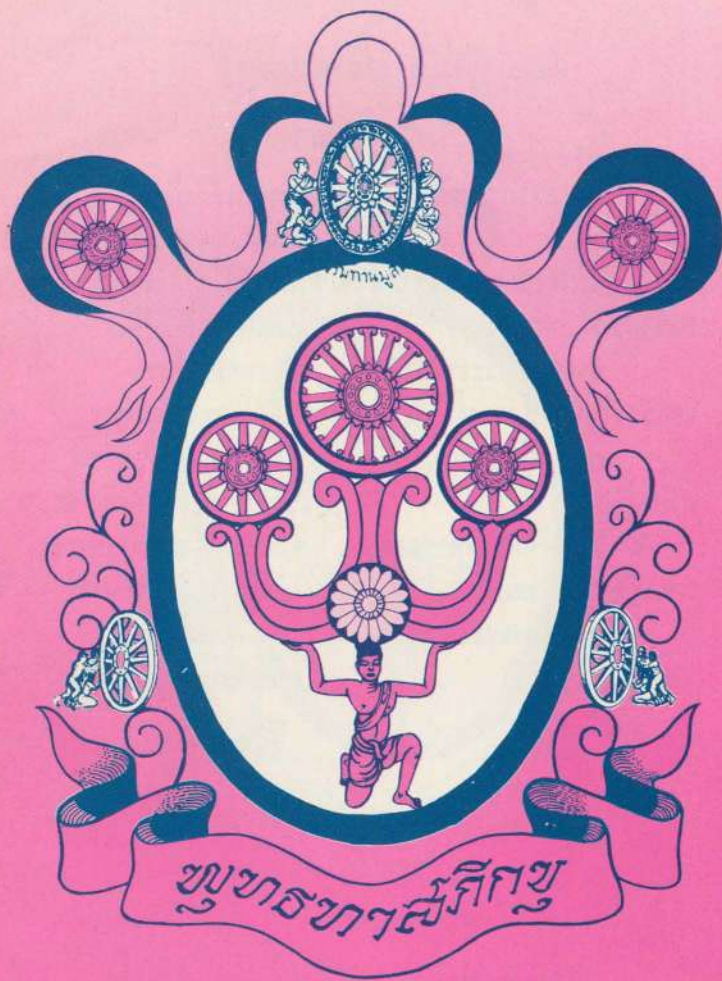

อตัมมยตาประยุกต์

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๓๖]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมั่นท้าวทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพทธทรงประสงค์ ฯ
มีนหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อย่าง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้ลวลูสเตรัจฉาน ฯ
จะทกข์ทนทงคณวัน	พิฆาตกนบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันธ์
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศท้าวทั้งราชตรี ฯ

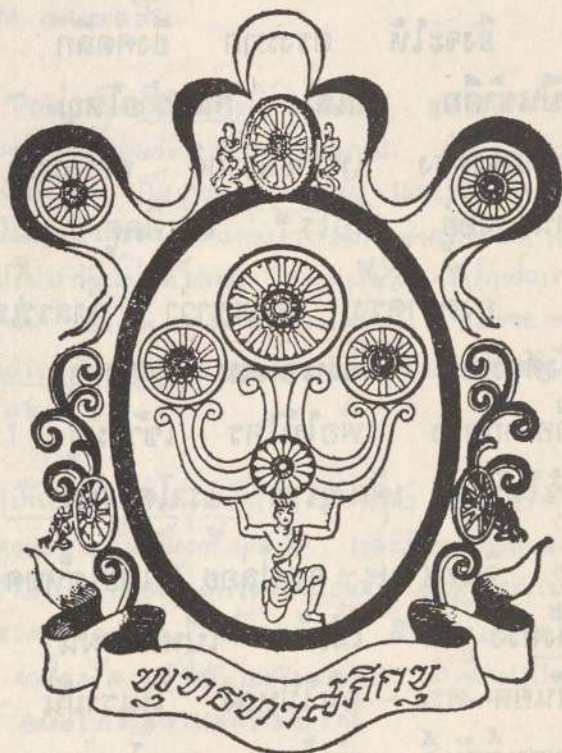
พ.ท.

๒๕๒๓

อตัมมยตาประยุกต์

[ชุดหมอนล้อ อันดัม ๓๖]

ศรัทธาบริจาต

ของผู้มาเยี่ยมสวนโมกข์แต่ละปี

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : ๕,๐๐๐ เล่ม

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ยังตรงยิ่งคดลึก.

ยังจะให้ ตรงมาก ยิ่งคดลึก
เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่
อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย
มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.

อวดว่าตรง ตามเขาว่า นำสรรเสริญ
ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่
ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เข้าอุ้มชู
ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโตครั้น.

จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียได้หมด
ทั้งตรง—คด ไม่เห็น เป็นแพกผัน
พันคด—ตรง จนไม่หลง ในเรานั้น
จะสุกัธสันต์ พันโลก หมดโยกเออยา

Wongkarn Wongkarn

อตัมมยตาประยุกต์.

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์แห่งภาคมาฆบูชาในวันนี้
อาตมาก็ยังคงกล่าววาทกถกถา คือเรื่องเฉพาะเรื่องเบ็ดเตล็ด
ไม่เป็นชุด, แต่แล้วก็อดไม่ได้ที่มันจะไปเนื่องกันเอง จะได้
กล่าวโดยหวัชข้อว่า อตัมมยตาประยุกต์ คือ อตัมมยตาที่จะ
นำเอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน เป็น
อย่างน้อย.

คำว่า ประยุกต์ ๗ นี้ คือเอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้,
โดยมากเรารู้แต่ เอาไปใช้ไม่เป็นประโยชน์ไม่ได้ กันเสียโดยมาก,
เช่นที่ปรากฏอยู่ ฐุธรรมะมาก พุศได้มาก พุศได้กว้างขวาง
แต่เอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ไม่ได้ก็มี ไม่สามารถจะเอาไปใช้

ให้เป็นประโยชน์ได้ก็มาก. เรื่องนี้อยากจะพูดให้ชัดเจน จน
 เขาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ อย่างน้อยที่สุด เขาไปใช้พูดคิด
 ปากได้ก็ยิ่งดี, หมายความว่ามันมีความรู้ที่ถูกต้อง ปากมันจึง
 ฟ่นออกมาเป็นคำพูดคำนั้น ซึ่งหมายถึงสิ่งนั้น.

ทีนี้แล้ว ๆ มา เราก็คงทำให้เกิดคำพูด ที่ใช้เป็นคำ
 อุทานก็ได้, เป็นคำแสดงความรู้สึกก็ได้, เป็นคำคำก็ยิ่งได้,
 เช่นคำว่า ตั๋ว—ของกู มันก็แสดงความรู้สึกไปในทางกิเลส
 ก็ได้ว่ามันแล้ว, หรือมันย้อนกลับมาเป็นเรื่องของตัวเองว่า มัน
 เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวเอง เห็นแก่ตั๋ว—ของกูก็ได้ แล้วแต่
 ว่าอารมณ์ที่กลักลุ่มอยู่ในจิตนั้นมันมีอยู่อย่างไร.

ทีนี้เราก็คงคำที่เป็นธรรมะเป็นข้อธรรมะ ได้พูดกัน
 มาหลายปีเต็มที จนพอจะติดปากอยู่ เช่นคำว่า อิทํปัจจยตา
 ซึ่งมีความหมายครอบคลุมทั่ว ว่ามันเป็นไปตามกฎแห่ง
 เหตุผล โดยธรรมชาติ ตามธรรมชาติ โดยกฎแห่งเหตุผล
 อิทํปัจจยตา. ถ้ามีความรู้สึกอย่างนั้น มันก็ไม่เกิดทุกข์
 ไม่เกิดอารมณ์ร้าย, ไม่รัก ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่กลัว ไม่วิตก
 กังวลตื่นเต้นอะไร, และไม่เป็นของประหลาดอะไร มันเป็น

อิทัปปัจจยทา. ทีละเหยียดลงไปก็ว่า สุธมฺมุตตา โอ๊ย! มันไม่มีอะไรที่จะไปเอากับมันได้, หรือว่า ตถาตา ตถาตา เช่นนั้นเอง, เช่นนั้นเอง ฟังดูคล้ายกับพูดเล่น แต่ไม่ใช่คำพูดเล่น เป็นคำสูงสุดในพระพุทฺธศาสนา ว่าเช่นนั้นเอง.

มันนี่ก็อยากจะให้มี คำพิเศษมีความหมายมาก ดีมาก ใช้ประโยชน์ได้มากและเป็นคำสูงสุด หรือเป็นคำสุดท้าย ก็คือ คำว่า อตัมมยตา ยังแปลกหูอยู่ ยังกุกกักอยู่ แต่ถ้าพูดกันอยู่ เสมอมันก็ชินไปเองแหละ อตัมมยตา อตัมมยตา อตัมมยตา. คำนี้แปลตามตัวหนังสือแปลยาก จะอธิบายให้ฟังว่ามันหมายถึงอะไร, ให้รู้จักความหมาย แล้วก็พูดเป็นภาษาบาลีก็แล้วกัน ไม่ต้องแปลดอก.

สุธมฺมุตตา แปลว่า ว่าง, ตถาตา แปลว่า เช่นนั้นเอง, อตัมมยตา นี้ไม่แปล ถ้าแปล แปลเอาแต่ใจความนะ, จำไว้ด้วยก็ได้ ก็จะไม่แปลว่า กูไม่เอากับมึงแล้วโว้ย, นั่นแหละคือความหมายของ อตัมมยตา. อะไรที่มันทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากไม่รู้จักสิ้นสุด ตัดออกไปด้วยความรู้สึก ว่า กูไม่เอากับมึงแล้วโว้ย, นี่ก็คือความหมายของคำๆ นี้ มันปรากฏรู้สึกออก

มาเมื่อมันโล่ง โล่งไปที่, แทบจะทุกคน ทุกคนแหละ มันมี
 อากาที่เรียกว่า โล่งอกไปที่ โล่งใจไปที่ หมกท้วงไปที่ หมก
 ยุ่งไปที่; ที่มัน หมกตอกออกไปได้นั้นแหละ ก็คืออาการของ
 อดัมมยตา แต่มันเป็นเรื่องเล็กๆ เป็นเรื่องตึกๆ เป็นเรื่องใน
 บ้านเรือน. อดัมมยตาเป็นเรื่องสูงสุดในทางธรรมะ
 ที่จะบรรลุมรรค ผล นิพพาน, กูไม่เอา กับ มึงแล้วโว้ย น
 หมายความว่า ในฝ่ายกิเลส ในฝ่ายวิญญูสงสาร ในฝ่ายกองทุกข์
 กูไม่เอา กับ มึงแล้วโว้ย, แล้วก็เลิกกัน แล้วก็ ไปเอาฝ่ายโน้น
 คือฝ่ายโลกุตตระ ฝ่ายเหนือโลกโดยประการทั้งปวง.

ที่เรากัดหรือเตรียมกัดไว้ตั้งแต่เดี๋ยวนั้น ให้เป็น
 เรื่องเล็กๆ ตึกๆ ที่บ้านที่เรือนที่ว่า ไม่เอา กับ มึงแล้วโว้ย,
 มันก็ความหมายเดียวกันแหละกับอดัมมยตาที่สูงที่สุด ที่จะทำ
 ละจากโลกนี้ ไปสู่เหนือโลก. กูไม่เอา กับ มึงแล้วโว้ย ก็หมาย
 ความว่า ไม่เอา กับ โลกนี้ ไม่เอา กับ เรื่องโลกนี้ ไม่เอา กับ โลก
 ที่เอากันมานาน, อยู่กันมานาน ทรมานเหลือประมาณ น
 ไม่เอาละ ไม่เอา กับ มึงแล้ว. เมื่อไม่เอา กับ โลกนี้ มันก็ไปสู่
 โลกุตตระเหนือโลก มันต้องเป็นจุดเปลี่ยน, เรียกเป็นภาษา
 วิทยาศาสตร์หน่อยก็เป็นจุดเปลี่ยน เป็น transition อยู่ที่ตรง

นั้น มันเปลี่ยน, ไม่เอา กับ ฝ่ายนี้ อีกต่อไป ก็ไปเอา กับ ฝ่ายโน้น.

ลำดับของสายแห่งปัญญา.

เอ้า, ที่นี้ ก็มาคุยกัน ไปตามลำดับ คอยฟัง ให้คิดว่า จะพูดให้เป็นลำดับ ตั้งแต่ตัว ก ไปจนถึงตัว ฮ ว่า อตัมมยตามันอยู่ ที่ตรงตัว ฮ สุกทำยได้ อย่างไร.

สิ่งแรก ที่สุด ที่จะต้องยกขึ้นมาพูด ก็คือ พระรัตนตรัย คือ พระพุทฺธ พระธรรม และ พระสงฆ์ ๓ อย่างนี้ ไม่ต้องอธิบายกัน ในวันนี้ แล้ว เพราะมันเกินที่จะรู้แล้ว; แต่ควรจะรู้ให้ชัดลงไปว่า พระธรรมนั้น แบ่งออกไปได้ เป็น ศีล สมာธิ ปัญญา; คำเดียว คือ พระธรรม แบ่งออกไปได้ เป็น ศีล สมาธิ ปัญญา. ศีล คือ อย่างไร, สมาธิ คือ อย่างไร, ก็พอจะเข้าใจได้.

ที่นี้ คำว่า ปัญญา. ปัญญามันจะไปทางไหน? ก็ไป ในทาง ให้รู้ความจริง ของธรรมชาติ ถึงขนาด ที่จะรู้เรื่อง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา; ๓ อีก เหละ ปัญญา นี้ : ในขั้นแรก ทงหมค ก็คือ ต้องรู้ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี้ ก็อธิบายกัน

มากแล้วพอจะรู้ : อนิจจังมันเปลี่ยนเรื่อย เพราะต้องอยู่กับสิ่งเปลี่ยนเรื่อยก็เป็นทุกข์ เพราะเปลี่ยนเรื่อยและเป็นทุกข์บังคับไม่ได้ ก็เป็นอนัตตา, นักรูจัก เห็นแจ้ง รูสึกอนิจจังทุกข์ อนัตตา.

๘๕๘ จะเห็นใจความสำคัญของทง ๓ นว^๕ มันเป็นธัมมัญญูจิตตา คือมันตั้งอยู่ตามธรรมชาติของธรรมชาติ เรียกว่า ธัมมัญญูจิตตา, เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตานั้นเป็นการตั้งอยู่ตามธรรมชาติ, และว่ามันเป็น ธัมมนิยามตา คือตั้งอยู่ตามกฎอันเฉียบขาดของธรรมชาติ หรือธรรมชาติ, อาการอย่างนั้นเรียกว่า อิทัปปัจจยตา, ตั้งอยู่โดยกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ อย่างนั้นเรียกว่า อิทัปปัจจยตา คือการเป็นไปตามอำนาจของเหตุและผลตามกฎของธรรมชาติ. เมื่อสิ่งหนึ่งมีอยู่ก็เป็นเหตุให้เกิดอีกสิ่งหนึ่ง เพียงแต่มีอยู่เท่านั้นแหละ มันก็เป็นเหตุให้เกิดสิ่งใหม่, เหตุให้เกิดผลขึ้นมา แล้วผลก็กลายเป็นเหตุ, เมื่อเป็นเหตุแล้วก็ให้เกิดผลอีกอันหนึ่งอีกแหละ, เกิดผลอันหนึ่ง แล้วผลก็กลายเป็นเหตุให้เกิดสิ่งอื่นต่อไป. นี่มันกลายเป็นผลแล้วก็กลายเป็นเหตุ, แล้วก็กลายเป็นผลแล้วก็กลายเป็นเหตุๆๆ วลว : นั่งว่าอย่างนั้นก็หนักสักปีหนึ่งก็ไม่จบ ไม่จบ

ของสิ่งต่าง ๆ ที่มันเป็นอย่างนี้. อย่างนี้เรียกว่า อิทัปปัจจยตา คือความที่มันต้องเป็นไปตามปัจจัย นี้ ๆ ๆ ฯลฯ.

เอ้า, ๘๕๘ เมื่อเห็นชัดอย่างนี้แล้ว ก็คือเห็นว่า โอ้ มันว่างจากตัวตน เห็นว่าง ๆ ว่าง ว่างจากสาระแห่งตัวตน, นี้เรียกว่าเห็น สุตฺตญฺญา ซึ่งแปลว่าความว่าง.

เมื่อเห็นว่ามันว่างอย่างนี้ ไม่เป็นอย่างอื่นได้ ว่างอย่างนี้ ไปทั้งหมด, ว่างจากตัวตนไปทั้งหมดทุกอย่าง ๆ ก็เลยถือเอาความจริงสรุปท้ายว่า มันเป็นเช่นนั้นเอง เป็นเช่นนั้นเอง คือ ตถตา. ตถตาคำนี้จะใช้ว่าตถตาก็ได้, ตถาเฉย ๆ ก็ได้ แปลเหมือนกันแหละ, ตถา แปลว่า เช่นนั้น ตถตาก็ความเป็นเช่นนั้น ตถตาก็ความเป็นเช่นนั้น แต่ว่าคำที่สมบูรณ์ก็คือคำ ตถตา — เป็นเช่นนั้นเอง.

พอเห็นเช่นนั้นเอง เห็นเช่นนั้นเอง ประจักษ์โดยลึกซึ้งแกจิตใจ ว่าเป็นเช่นนั้นเอง ที่นี้ อตัมมยตามันจะมาแล้ว มันก็ไม่เอากับมันแล้วโว้ย, พอกันทีโว้ย ไม่มีอะไรแล้วโว้ย แยกกันที, อตัมมยตา — ความที่ไม่เกี่ยวข้องอาศัยกับสิ่งนั้น ๆ อีกต่อไป, พุทฺธาษาอิสระก็พูดว่า ภูไม่เอากับมิง

อีกต่อไป, หลังจากเห็นตถาตาแล้วก็ โอ้, ตถาตา เช่นนั้นเอง
เช่นนั้นเอง กุไม่เอากับมึงอีกต่อไป แยกตัวออก เพื่อจะ
กระโดดไปฝั่งโน้น; ฝั่งนั้นจับกันเท่านั้นแหละ.

ถ้าอธิบายอย่างธรรมะแท้ ๆ มันก็มีเหมือนกัน อธิบาย
กันได้มาก แต่กลัวว่าผู้ฟังจะหลับเสียก่อน ก็เลยอย่าเอามา
อธิบายเลย เอามาแต่หัวใจ, ฟังเข้าใจหรือไม่เข้าใจก็ลองฟังดู
ให้ดี : ว่าในโลกทั้งหลายนั้นมันมีสิ่งที่เรียกว่ากาม, กามะหรือ
กาม ที่น่ารักน่าพอใจ; ที่น่ารักก็ *ละความน่ารักน่าพอใจคือ*
กามนี้เสียได้ ด้วยนันทตอุเบกขา — อุเบกขาที่มีอารมณ์หลาย
อย่าง คืออุเบกขาในรูปฌาน; ละกามแล้วก็มาติดอยู่ในสิ่ง
ที่เป็นรูป คือไม่มีกามไม่ใช่กาม. ที่นี้ก็ *ละรูปหรือนันทต-*
อุเบกขานเสียได้ด้วยเอกัตตอุเบกขา — อุเบกขาที่มีอารมณ์เดียว
นี้ก็คืออุเบกขา ในรูปฌาน; ละรูปแล้วก็มาติดอยู่ที่รูปฌาน
อย่างเดียวกันกระทั่งอันสุดท้ายคือ *เนวสัญญานาสัญญายตนะ*
ต้องละอีก ก็ *ละเสียได้ด้วยอตัมมยตา*. หัวใจมีเท่านั้นแหละ
ก็จบเรื่อง.

ทบทวนสั้น ๆ ก็ว่า ละกามเสียได้ด้วยรูปฌาน, ละรูปฌานเสียได้ด้วยอรูปฌาน, ละอรูปฌานเสียได้ด้วยอตัมมยตา.
 ว่างนอนหรือยัง ถ้าพูดมากไป มันก็เป็นเรื่องชวนง่วงแหละ,
 แต่จำเอาไว้เถอะว่า สัตว์ทั้งหลายติดอยู่ในกาม, ละกามเสียได้
 ด้วยความมีอุเบกขา อันเกิดขึ้นจากรูปฌาน ซึ่งเรียกว่า นานัตต-
 อุเบกขา นมาติดอยู่ที่นานัตตอุเบกขานั้น, ก็ละนานัตต-
 อุเบกขาเสียได้ด้วยอุเบกขาอันเกิดขึ้นจากรูปฌาน ที่เรียกว่า
 เอกัตตอุเบกขา มาติดอยู่ที่เอกัตตอุเบกขานั้น, แล้วก็ละ
 เอกัตตอุเบกขานเสียได้ด้วยอตัมมยตา ^{๔๘} **ทนกินพพาน** : นี้ใจ
 ความสำคัญในทางธรรมะละเอียดอ่อนก็มีอย่างนี้.

ลักษณะของอตัมมยตา.

ที่นี้จะดูลักษณะของมัน ในทุกแง่ทุกมุมที่ควรจะ
 ทราบ, แม้ว่าจะพูดให้เป็นคำภาษาไทยอันเด็ดขาดลงไปไม่ได้
 ก็เอาความหมายได้ : **อตัมมยตา**—**ความที่ไม่ขึ้นอยู่กับเหตุ**
ปัจจุบันนี้ ๆ อีกต่อไป, ตลอดเวลาเรามันขึ้นอยู่กับเหตุปัจจุ
 ันนี้ ๆ, ติดอยู่กับเหตุปัจจุบันนี้ ๆ, เป็นไปตามอำนาจของเหตุ
 ปัจจุบันนี้ ๆ; **เดี๋ยวนี้เป็นอตัมมยตา** ไม่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจุ

ปรุ่่งแ่่ง. ที่ปรากฏอยู่^{๕๔๕}นั้กคือสิ่งอื่น^{๕๔๖}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๔๗}ขึ้นมา, ถูกสิ่ง
 อื่น^{๕๔๘}ปรุ่่งแ่่ง ก็เรียกว่่าสังขาร, แล้่วสิ่ง^{๕๔๙}นั้น^{๕๕๐}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๕๑}สิ่งอื่น^{๕๕๒}ต่อไป
 ก็เรียกว่่าสังขาร. ทั้งนั้น^{๕๕๓}สังขาร^{๕๕๔}หมายถึ่ถึง^{๕๕๕}ทั้งผู้^{๕๕๖}ที่^{๕๕๗}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๕๘}สิ่งอื่น^{๕๕๙},
 แล้่วผู้^{๕๖๐}ที่ถูก^{๕๖๑}สิ่งอื่น^{๕๖๒}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๖๓}, หรือว่่าสิ่ง^{๕๖๔}ที่ถูก^{๕๖๕}สิ่งอื่น^{๕๖๖}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๖๗}ขึ้นมา
 แล้่วจะ^{๕๖๘}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๖๙}สิ่งอื่น^{๕๗๐}ต่อไป, ทั้ง ๒ ความหมาย^{๕๗๑}นี้^{๕๗๒}เรียกว่่า
 สังขารฯ. ร่างกาย^{๕๗๓}นั้กถูก^{๕๗๔}สิ่งอื่น^{๕๗๕}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๗๖}ขึ้นมา แล้่วก็^{๕๗๗}มัน^{๕๗๘}ก็
 ปรุ่่งแ่่ง^{๕๗๙}สิ่งอื่น^{๕๘๐}ต่อไป, สังขาร ความคิ่ดความนึก^{๕๘๑}ก็^{๕๘๒}เหมือน^{๕๘๓}กัน
 แล้่วะ มัน^{๕๘๔}ถูก^{๕๘๕}สิ่งอื่น^{๕๘๖}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๘๗}ขึ้นมาเป็น^{๕๘๘}ความคิ่ดความนึก^{๕๘๙} แล้่ว
 ความคิ่ดความนึก^{๕๙๐}ก็^{๕๙๑}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๙๒}สิ่งอื่น^{๕๙๓}ต่อไป, มัน^{๕๙๔}ปรุ่่งแ่่ง^{๕๙๕}กัน^{๕๙๖}ต่อ
 ไป^{๕๙๗}เป็น^{๕๙๘}ลำคั้บ.

สำหรั้บ^{๕๙๙}เด็ก^{๖๐๐}ฯ เขามี^{๖๐๑}อุปมา^{๖๐๒}สำหรั้บ^{๖๐๓}จำง่าย^{๖๐๔}ว่่า มัน^{๖๐๕}มี^{๖๐๖}น้ำ^{๖๐๗}อยู่
 ใน^{๖๐๘}โลก^{๖๐๙}นี้^{๖๑๐} มี^{๖๑๑}ทะเล^{๖๑๒}อยู่^{๖๑๓}ใน^{๖๑๔}โลก^{๖๑๕}นี้^{๖๑๖} ซึ่ง^{๖๑๗}มัน^{๖๑๘}ก็^{๖๑๙}ต้อง^{๖๒๐}มี^{๖๒๑}มา^{๖๒๒}จาก^{๖๒๓}เหตุ^{๖๒๔}ใด^{๖๒๕}เหตุ^{๖๒๖}
 หนึ่ง^{๖๒๗}นั้น^{๖๒๘}แล้่วะ, มี^{๖๒๙}ทะเล^{๖๓๐}อยู่^{๖๓๑}ใน^{๖๓๒}โลก^{๖๓๓}นี้^{๖๓๔} แผลว่่า^{๖๓๕}ทะเล^{๖๓๖}มา^{๖๓๗}จาก^{๖๓๘}ไหน^{๖๓๙}ก็
 ไต้^{๖๔๐} แต้ว่่า^{๖๔๑}อย่า^{๖๔๒}ไป^{๖๔๓}ปรุ่่มัน^{๖๔๔}เลย มัน^{๖๔๕}ก็^{๖๔๖}เป็น^{๖๔๗}ที่^{๖๔๘}เชือ^{๖๔๙}ได้^{๖๕๐}ว่่า มัน^{๖๕๑}ก็^{๖๕๒}มี^{๖๕๓}เหตุ^{๖๕๔}บู้จ^{๖๕๕}จ^{๖๕๖}
 ใ้^{๖๕๗}มี^{๖๕๘}ทะเล, เพราะ^{๖๕๙}มี^{๖๖๐}ทะเล มัน^{๖๖๑}ก็^{๖๖๒}มี^{๖๖๓}ไอน้ำ^{๖๖๔}ระเหย^{๖๖๕} มัน^{๖๖๖}มี^{๖๖๗}ตัว^{๖๖๘}วง^{๖๖๙}อา^{๖๗๐}ทิ^{๖๗๑}ค^{๖๗๒}ย^{๖๗๓}
 นี้^{๖๗๔} ไอน้ำ^{๖๗๕}ใน^{๖๗๖}ทะเล^{๖๗๗}มัน^{๖๗๘}ระเหย^{๖๗๙}ขึ้่น^{๖๘๐}ไป^{๖๘๑} ไป^{๖๘๒}เป็น^{๖๘๓}เมฆ, เมือ^{๖๘๔}เป็น^{๖๘๕}เมฆ
 แล้่ว มัน^{๖๘๖}ก็^{๖๘๗}เป็น^{๖๘๘}ฝน^{๖๘๙}ตกลง^{๖๙๐}มา, ตก^{๖๙๑}ลง^{๖๙๒}มา^{๖๙๓}ก็^{๖๙๔}ทำ^{๖๙๕}ให้^{๖๙๖}ดิน^{๖๙๗}มัน^{๖๙๘}เบือ^{๖๙๙}ยก เมือ
 ดิน^{๗๐๐}มัน^{๗๐๑}เบือ^{๗๐๒}ยก ดิน^{๗๐๓}มัน^{๗๐๔}สึ่น; เด็ก^{๗๐๕}โง่^{๗๐๖}ฯ เติ^{๗๐๗}น^{๗๐๘}มา^{๗๐๙}สึ่น^{๗๑๐}หกล^{๗๑๑}ม^{๗๑๒}หัว^{๗๑๓}แตก

มันก็ร้องไห้ ก็ไปหาหมอ, หมอก็ทำอะไรต่อไป ไม่มีที่สิ้นสุด
 ดอก. นี้เรียกว่ามันปรุงแต่งกันเรื่อยไปอย่างนี้ ถูกปรุงแต่ง
 แล้วปรุงแต่งสิ่งอื่น, ถูกปรุงแต่งแล้วปรุงแต่งสิ่งอื่น, ถูกปรุง
 แต่งแล้วปรุงแต่งสิ่งอื่น เรียกว่า สังขาร.

หย่าขาดจากสังขารทั้งปวง ระบบนี้เราหย่าขาด ไม่
 เอาแล้ว, ไม่หลงยึดมั่นถือมั่นในสิ่ง ๆ นี้ คือสิ่งที่ถูกสิ่งอื่นปรุง
 แต่ง แล้วปรุงแต่งสิ่งอื่นอีกต่อไป นี้เลิกกันที่ หย่าขาดกันที่,
 อาการอย่างนั้นแหละเรียกว่า อตัมมยตา.

สรุปความ ให้มันเป็นหัวข้อธรรมะกว่า อิสระ อิสระ
 อิสระเสรี ออกมาจากอำนาจของอวิชชา ตัณหา
 อุปาทาน กรรม. คำเหล่านี้มันพูดง่าย พูดติดปากกันมา
 แต่โบราณแล้วว่า สิ่งที่น่ากลัวเป็นปัญหาก็คือ อวิชชา ตัณหา
 อุปาทาน กรรม, สี่อย่างนี้ตัวร้ายมันครอบงำเรา มันทำแก่เรา
 มันบังคับขบไสเรา. เคียวนี้เป็นอิสระออกจากอำนาจของ
 อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม.

อิสระมันเหมือนกับหลุดจากเรือนจำ; ถ้าติดคุก
 ติดเรือนจำ มันก็ไม่ใช่อิสระ ก่อนนี้เราไม่ใช่อิสระจากเหตุ

ที่^๕ คุณแห่งอุปาทาน : ยึดมั่นด้วยอุปาทานในกาม, กามอุปาทาน ยึดมั่นถือมั่นในกาม ของรักของใคร่, ยึดมั่นใน ทิฏฐิ ความคิดความเห็น เรียกว่า ทิฏฐอุปาทาน, ยึดมั่นในศีล วัตรปฏิบัติเชื่อถือมาอย่างโง่เขลาจนกลายเป็นไสยศาสตร์, นั่นแหละเรียกว่า คุณแห่งศีลพัชตอุปาทาน, แล้วก็คุณแห่ง อัตถวาทอุปาทาน มีความรู้สึกยึดมั่นเป็นตัวตน จนปากพูดออกมาว่าตัวกู ว่าของกู อุปาทานใดทำให้ปากพูดออกมาว่า ตัวกู— ของกู อุปาทานนั้นเรียกว่า อัตถวาทอุปาทาน.

สรุปความแล้วมันเป็น คุณของอวิชา, อวิชา— ภาวะที่ปราศจากความรู้อันถูกต้อง มันบังคับขับไล่สัตว์ทั้งหลายให้เป็นไปตามอวิชา คือความรู้ที่ไม่ถูกต้อง, นี่คุณตัวใหญ่ คุณครอบงำหมดก็คือคุณของอวิชา. เคียน^๕อาการที่ออกมาเสียได้จากคุณทั้งหลายเหล่านี้ นั่นแหละคืออทัมมยา อทัมมยา อทัมมยา ออกจากคุณแล้วโวย กูไม่เอากับมึงแล้ว โวย. ขอรภัยที่ต้องพูดคำหยาบ เพราะมันจาง่าย เพราะมันไม่ลึ้ม เพราะมันมีรู้สึกอยู่ในตัวแล้ว, รู้สึกอยู่ในจิตใจแล้ว, มันจะหยาบมาแต่ไหนเล่า มันเป็นเรื่องสมมติเท่านั้นแหละ.

ฉะนั้น ขอให้จำให้ตื้นเถอะว่า เมื่อใดมันเบื่อกันว่า
 กูไม่เอา กับมึงแล้ว, ให้รู้ไว้เถอะว่า นั่นแหละคือ
 อตัมมยตา. ที่นี้พูดให้สุภาพก็พูดว่า อตัมมยตา พลั้งปาก
 ออกมาว่า อตัมมยตา; ฉะนั้นจะตำใส่หน้ามันสักทีให้เจ็บปวด
 ที่สุด ก็ตำมันว่า อตัมมยตา ไม่ต้องพูดคำหยาบว่า กูไม่เอา กับ
 มึงแล้ว. นี่จึงว่ามีคำนี้ไว้ใช้พูดจา ระบายความรู้สึกก็ได้ ไว้
 คำใครก็ได้ ว่าอตัมมยตา กูไม่เอา กับมึงแล้ว.

อาการที่เรียกว่าคูก หรือว่าอุปาทานนั้นละเอียดมาก
 ขอให้ฟังให้ถี่ : คำแรกมัน *ต้องอาศัยกันอยู่* นี้ มันจำเป็นที่
 ต้องอาศัยกันอยู่ เพราะอวิชาหรือเพราะอะไรก็ตาม แม้แต่
 เพราะธรรมชาติก็ตาม, ถ้าไม่อาศัยกันอยู่มันตาย. เราต้อง
 อาศัยดิน น้ำ ลม ไฟ ต้องอาศัยอะไร ต้องอาศัยกันอยู่ แล้ว
 ไปยึดมันถือมันเป็นตัวตนเป็นของตน รักใคร่หวงแหน เพราะ
 มันอาศัยกันอยู่ มันก็ติดพันเป็นกูก.

เพราะมัน *สัมพันธ์กันอยู่* มันอยู่โดยลำพังสิ่งเดียว
 ไม่ได้ไม่ว่าอะไร มันอยู่เนื่องด้วยปัจจัยรอบด้าน มันสัมพันธ์
 กับปัจจัยนั้น ๆ มันสัมพันธ์กันอยู่.

แล้วยิ่งกว่านั้น มันผูกพันกันอยู่ สัมพันธ์เพียงแต่
เนื่องกันอยู่เฉยๆ; แต่ถ้าผูกพันกันมันหนาแน่น มันเหนียว
แน่น มันผูกมัดจริงๆ มันผูกพันกันอยู่.

แล้วมัน *ปรุ่ดง่ดง่กันอยู่* มันช่วยปรุ่ดง่ดง่กันอยู่
เหมือนเอาน้ำรดเข้าไปที่ต้นไม้ปรุ่ดง่ดง่ให้ต้นไม้สดอยู่ได้ไม่ตาย
นี้มันปรุ่ดง่ดง่กันอยู่มันแยกกันไม่ได้.

อีกทางหนึ่ง มัน *ปิดบังกันอยู่*, ปิดบังเอาไว้ มันก็
เป็นคุกเหมือนกัน.

อีกอันหนึ่งมัน *ครอบงำอยู่* มันครอบงำอยู่ข้างบนนี้
มันก็มีอาการแห่งคุกเหมือนกัน.

อีกอันหนึ่งมัน *เผาผลาญอยู่* มันเร่าร้อนอยู่ มันเผาผลา
ญอยู่ มันเอาออกไปไม่ได้ ความรัก ความโกรธ ความอะไร^ๆ
มันเอาออกไปไม่ได้ มันเผาผลาญอยู่ มันเผาผลาญอยู่ ก็มีอาการ
แห่งคุกเหมือนกัน.

มัน *กักขังอยู่* เช่นรูกะเป็นคัน มันกักขังอยู่ใน
จิตใจ มันเอาออกไปไม่ได้, มันก็เป็นคุกเหมือนกัน.

รวมความว่า มันทรมานอยู่, มันทำการทรมานอยู่
ตลอดเวลา.

นี่เรียกว่า อากา^๕รแห่งคูกอ^๕นละเอีย^๕ตอ^๕อน มันไม่เป็น
อิสระแก่ตัว, มันต้องอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ มันต้องสัมพันธ์
กันอยู่ มันผูกพันกันอยู่ มันปรุ^๕งแต^๕งกันอยู่ มันบี^๕ตบังเอาไว้
มันครอบงำอยู่ มันเผา^๕ลนอยู่ มันทิ่มแทงอยู่ มันทรมานอยู่.
พันเสียที่จะดีใหม่เล่า? อากา^๕รที่^๕พ^๕นออก^๕มา^๕ได้^๕ นั้นแหละ
คืออ^๕ต^๕ม^๕ม^๕ย^๕ตา, อากา^๕รที่^๕หล^๕ก^๕ออก^๕จาก^๕กัน^๕ได้^๕ ไม่^๕เอา^๕กับ^๕ม^๕ึง^๕อีก^๕
ต่อไปแล้ว คืออ^๕ต^๕ม^๕ม^๕ย^๕ตา, ดีหรือ^๕ไม่^๕ดี?

ที่เกิดของอ^๕ต^๕ม^๕ม^๕ย^๕ตา.

เอ้า^๕ ที่^๕น^๕จะ^๕ช^๕ฐ^๕ณ^๕ะ หรือที่^๕ต^๕ง ที่^๕อา^๕ศ^๕ย ที่^๕เก^๕ิด ที่^๕อยู่
อะไรของอ^๕ต^๕ม^๕ม^๕ย^๕ตา ให้^๕ช^๕ค^๕เจ^๕น^๕ออก^๕ไป^๕อีก^๕ ค^๕อย^๕พ^๕ง^๕ให้^๕ดี^๕ว่า
อ^๕ต^๕ม^๕ม^๕ย^๕ตาอยู่^๕ที่^๕ไหน^๕ เมื่อ^๕ไร^๕ อย่าง^๕ไร^๕ และ^๕เหตุ^๕ไร^๕?

อัน^๕แรก^๕ว่า^๕ เมื่อ^๕ถึง^๕จุด^๕สูง^๕สุด^๕ของ^๕อ^๕ส^๕สา^๕หะ^๕ เมื่อ^๕ถึง^๕
จุด^๕สูง^๕สุด^๕ของ^๕อ^๕ส^๕สา^๕หะ^๕ ก^๕ำ^๕น^๕บาง^๕คน^๕ยัง^๕ไม่^๕เข้าใจ^๕ ว่า^๕อ^๕ส^๕สา^๕หะ^๕นั้น^๕
คือ^๕อะไร, อ^๕ส^๕สา^๕หะ^๕ คือ^๕เส^๕น^๕ที่^๕ห^๕ย^๕ว^๕ย^๕วน^๕ ที่^๕ผูก^๕มัด^๕รัด^๕ต^๕ริง^๕ด้^๕วย^๕ค^๕ว^๕ม

เอิร์ดอรร้อยถูกอกถูกใจ, ความหลงอยู่ในเสน่ห์หรือรสอร่อย
ของมันเรียกว่า อัสสาทะ. ใครจะมีอัสสาทะในอะไรก็รู้ของ
ตัวเองทั้งนั้นแหละ นับตั้งแต่วัตถุสิ่งของหรือกามารมณ์ หรือ
ว่าอะไรที่เป็นที่พอใจ ก็เป็นอัสสาทะได้ทั้งนั้น; พวกชั้นต่ำ
ก็อัสสาทะในกาม พวกชั้นกลางก็อัสสาทะในรูป พวกชั้นสูง
ก็อัสสาทะในอรุพ, มันเป็นอัสสาทะทั้งนั้นแหละ.

เมื่ออัสสาทะนั้นสูงที่สุด มันก็จะสุดไปไม่ได้แล้ว ก็ต้อง
เป็นอตั้มมยตาแหละ พอทันที ก็ไม่เอาอีกแล้ว. ยกตัว
อย่าง เช่นว่ากินอาหาร กินของหวานของคาวอะไรนี่อรร้อย ๆ
กินอรร้อย ๆ ๆ พอจุดอรร้อยมันสูงที่สุด แล้วมันต้องกินน้ำแหละ
ใช่ไหมเล่า? กินน้ำที่ยังจืดยั้งดี ยั้งเย็นยั้งดี มันกินน้ำแหละ
จุดอรร้อยมันสูงที่สุดหมดแล้ว มันพอแล้ว; *เมื่อถึงจุดสูงสุด
ของอัสสาทะ อตั้มมยตาก็ปรากฏ.* นี่ว่าในฝ่ายวัตถุง่าย ๆ
ต่ำ ๆ ใ้ง ๆ ของคนธรรมดา. ถ้าว่าสูงสุดทางธรรมะก็โน่น
แหละ มันพ้นจากกาม, พ้นจากรูป, พ้นจากอรุพ, ไม่มีอัสสาทะ
ในกาม ในรูป ในอรุพ นั้นแหละ มันก็อตั้มมยตาแหละ.

เอา ข้อต่อไป เมื่อเห็นความเป็นมาของอัสสาทะ
ข้อแรกนี่เมื่ออรร้อย ๆ ๆ โดยไม่รู้เรื่องหลอกลวง, เคี้ยวมัน

รู้เรื่องหลอกลวงของอัสสาหะ มารูเรื่องความเป็นมาของสิ่ง
ที่เป็นอัสสาหะ แม้ไม่ต้องถึงที่สุด มันก็หยุดได้ เป็นอตั้มมยตา
ได้, อตั้มมยตาเสียเพียงกามก็ได้ ไม่ต้องไปถึงรูปและอรูปกี่ได้,
รู้ความเป็นมาของสิ่งที่เป็นอัสสาหะ, พุคอย่างนี้ก็ได้อีก.

หรือจะพูดว่า เมื่อปัญญาถึงจุดสูงสุด เมื่อปัญญา
ถึงจุดสูงสุด เมื่อตะก็พูดแล้วนะว่า ปัญญามันมีสายของมัน
อย่างไร, ย้ำอีกทีว่ามัน เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ธัมมฏฐิตตา
ธัมมนิยามตา อิทัปปัจจยตา สญญตา ตถาตา, เมื่อปัญญา
มันถึงจุดสูงสุดตถาตา แล้วก็เกิดอตั้มมยตา เกิดอตั้มมยตา,
เราจึงพูดว่าเมื่อปัญญามันถึงจุดสูงสุด มันก็เกิดอตั้มมยตา.

ทีนี้มองอีกแง่หนึ่งก็ว่า เมื่อธัมมฐิติญาณถึงจุดสูง
สุด. ท่านคนธรรมดาที่ไม่รู้จัก ว่าธัมมฐิติญาณคืออะไร ก็
บอกให้ทราบได้ง่าย ๆ ที่สุดว่า บรรดาญาณ ญาณทั้งหลายมี
ก็สืบญาณก็ร้อยญาณ ก็ช่างหัวมันเถอะ แต่มันแบ่งได้เป็น
๒ ประเภท, ๒ ประเภท เป็น ธัมมฐิติญาณ คือให้เห็นความ
จริงของสังขาร หรือธรรมชาติ เช่นเห็น อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตาเป็นต้นนี้ เห็นความจริงของธรรมชาติ ของสังขาร

ของสิ่งต่าง ๆ จนกระทั่งเบื่อหน่าย จนกระทั่งเบื่อหน่าย ; ฝ่าย
 นี้ก็ญาณก็ตามใจเรียกว่าธัมมฐิติญาณ. พอเบื่อหน่ายแล้วมัน
 จะเกิดญาณฝ่ายนิพพานญาณ จะเป็นฝ่ายนิพพานญาณ จะเบื่อ
 หน่ายจะคลายกำหนด แล้วก็ดับ จะนิโรธ คับ ๆ ๆ คับ ๆ
 จนเป็นนิพพาน วิมุตติ วิสุทธิ สันติ นิพพาน ก็ญาณ ๆ ก็เรียก
 ว่านิพพานญาณหมดเลย.

ญาณเลยมีอยู่ ๒ พวก : ธัมมฐิติญาณ รู้ความลับ
 ความจริงของธรรมชาติ, ส่วน นิพพานญาณ เป็นเหตุให้นิพพาน
 ให้หยุด ให้เย็น ให้ดับ.

เราพูดว่าเมื่อธัมมฐิติญาณถึงจุดสูงสุดก็เกิดอคัมมยตา
 ที่จะกระโดดจากฝ่ายสังขารไปสู่ฝ่ายนิพพาน, ธัมมฐิติญาณนี้
 มาตั้งแต่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มาจนกว่าจะเกิดนิพพิทา
 เอานิพพิทาเป็นจุด ออคัมมยตา, พอนิพพิทาแล้วมันก็อคัมมยตา.

เอา, ที่ขั้นตอนนี้อาจจะระบุไปยัง เมื่อถึงความ
 เบื่ออันแท้จริงด้วยปัญญา เมื่อถึงความเบื่ออันแท้จริงด้วย
 ปัญญา, สังเกตดูคำว่า เบื่ออันแท้จริง มันเบื่อด้วยญาณ.
 เมื่อมากแล้วมันก็เบื่อ, กินแล้วมันก็อิ่ม อิ่มแล้วมันก็เบื่อ,

แม้ร้อยเท่าไรกินเข้าไปมันก็เบื่อนั้น อย่างนั้นไม่เบื่อนั้นแท้
 จริง เพราะมันไม่เบือด้วยปัญญา, มันเบือเพราะท้องมันบรรจ
 เข้าไปไม่ได้แล้วมันก็เบือ, แต่พุงนั้นก็กินได้อีกแหละ. ถ้า
 เบือนั้นแท้จริงก็ต้องเบือด้วยปัญญา, มันไม่กลับไปหลงอีก
 เมื่อมาถึงความเบือนั้นแท้จริง ไม่ใช่เบือเล่น ๆ เบือชั่วคราว
 เหมือนที่ใครเบืออะไรซึ่งเป็นเบือไม่จริง, ต่อเมื่อเบือแท้จริง
 เมื่อถึงความเบือนั้นแท้จริง ก็เบือด้วยปัญญา อันนั้นจะมี
 อดัมมยตาออกมา. คนเราอาจจะรู้สึกเบือนั้นเบือนั้นเล็ก ๆ
 น้อย ๆ ได้เรื่อยไปแหละ แต่มันไม่ใช่เบือนั้นแท้จริงคอก, เบือ
 ทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทองอาจจะมิได้ แต่ไม่ใช่เบือนั้น
 แท้จริง วางไม่ได้.

ที่นี้คุณให้ละเอียดกว่านั้น เมื่อฆ่าความเบือนั้นเป็น
 เท็จเสียได้ ความเบือที่ไม่แท้จริง ฆ่ามันเสียให้ได้ ฆ่ามัน
 เสียให้หมด ฆ่าความเบือนั้นเท็จอันหลอกลวง ฆ่าความเบือ
 เช่นนั้นเสีย ก็จะเหลือเป็นความเบือนั้นแท้จริง, ความเบือ
 อันแท้จริง มันก็ได้อดัมมยตา.

เอา, ที่นี้พูดเป็นภาษาเขาเปรียบหน้อยกว่า เมื่อ
 หย่าขาดจากคู่ครองอันทรยศ, นิมิตในภาพปริศนารธรรม

บุรุษหย่าขาดจากภรรยาผู้ทรยศ เมื่อก่อนเขาเป็นัวเมียกัน
เขารักกันมาก รักกันมาก รักกันมากกว่าชื่อตรง คิดว่าอย่างนั้น ;
แล้วต่อมาสามีเห็นได้ว่าภรณานมีชู้ ก็เลยหย่า หย่าขาดจากคู่
ครองที่ทรยศ. แต่คุแล้วมันก็นำหัว แม้จะไปหย่ากันที่โรง
ที่ศาลแล้ว แต่ใจมันยังไม่หย่าก็ยังมีอยู่ หรือมันกลับมารักอีก
ก็ได้, เพราะมันเป็นเบือกเป็นเท็จ, มันต้องเบือกที่จริง ๆ ที่
มันไม่กลับมาอย่างนั้นอีก.

ก่อนนี้เรามีสิ่งต่างๆ ที่เรายึดถือ, จิตนะจิตยอว่าเรา,
ใช้ว่าเราเป็นผู้ศวมมติ; จิตมีสิ่งที่มันยึดถือเอาเป็นคู่ครอง เอา
อะไรเป็นคู่ครองก็ตามใจ จะเอานามรูป เอาอารมณ์ เอาอะไร
แล้วแต่เออะ, เอาเวทนา เอาอะไรเป็นคู่ครอง, พอใจในสิ่งใด
ก็ยึดถือเอาเป็นคู่ชีวิตจิตใจ, ชันร์ ๕ จิตเอาชันร์ ๕ เป็นคู่
ครอง. เคียวนี้มาพบ อ้าว คู่ครองอะไรเล่า คู่ครองมันทรยศ
นี้ มันก็หย่าขาดจากคู่ครองอันทรยศ; ไม่เหมือนคนคอก
หย่าภรรยา แล้วก็แอบไปหาอีกนั้นมันคึดไม่ได้, มันยังกลับไป
แต่งงานกันอีกก็มี, อย่างนั้นเรียกว่าเบือกเท็จ. ถ้าเบือกจริง
มันก็เลิกกันจริง มันก็หย่าจากเบือกชันร์ที่มีอุปาทาน มันทำ
ให้เกิดความทุกข์เหลือประมาณ, แล้วก็หย่าขาดจากอุปาทาน

ชั้นรังกันเสียที, นี้เรียกว่า *เคยรักเคยยัดดียิ่งกว่าสังโคเบญจ-
ชั้นธน์* เดียวหน้าขาดกันเสียที.

ที่นี้ จะพูดให้ลึกลับไปอีกว่า เมื่อคลังแห่งอนุสัย
ถูกระเบิด, พูดให้เป็นอุปมามากขึ้น คลังแห่งอนุสัยถูก
ระเบิด. บางคนยังไม่รู้ว่า อนุสัยคืออะไร, ควรรู้เสียว่า
ความเคยชินแห่งกิเลส, เมื่อเกิดกิเลสก็เก็บความเคยชินแห่ง
กิเลสไว้ เก็บไว้ๆ : เกิดโลภะ ก็เก็บความเคยชินที่จะเกิด
โลภะไว้, เกิดโทสะก็เก็บความชินที่จะเกิดโทสะไว้, เกิดโมหะ
ก็เก็บความชินที่จะเกิดโมหะไว้, เก็บไว้ๆในสันดาน นี้คลัง
มันเป็นคลังที่เก็บความเคยชินแห่งกิเลสไว้ นี้เรียกว่าอนุสัย.
เพราะเก็บไว้มากมายอย่างนี้ มันจึงง่ายที่จะกลับออกมา กลับ
ออกมา เพราะเก็บไว้มาก, ดังนั้น คนเราจึงง่ายที่จะเกิดโลภะ
ราคะ คนเราจึงง่ายที่จะเกิดโทสะ คนเราจึงง่ายที่จะเกิดโมหะ
เพราะมันเก็บไว้ในคลังมาก.

ที่นี้ คลังนั้นถูกระเบิดเสียด้วยถูกระเบิด ก็บัพญา
หรือญาณ อตัมมยตาอีกแหละ, ถ้าจะพูดกันให้ระบุดๆก็ บัพญา
ในขั้นที่เป็นอตัมมยตา หรือผลของบัพญาสูงสุดนี้ มันระเบิด

คลังของอนุสัยนั้นหมด, อนุสัยหมดไปตามลำดับแห่งกิเลส,
ก็เป็นพระอรียเจ้าตัดสังโยชน์ ตัดอนุสัย นั่นก็คือตัดไป แล้ว
ก็เป็นพระอรียเจ้า, นั่นมันถูกระเบิด ระเบิดแล้วระเบิดอีก
ระเบิดแล้วระเบิดอีก, คลังแห่งอนุสัยมันถูกระเบิดเสียด้วย
ปัญญา.

เอา ที่นี้ก็มาถึงคำว่า ประตูประนิพพานถูกเปิด,
ประตูประนิพพานถูกเปิด แม้วายังไม่ได้เข้าไป, ยังไม่ทันได้
เข้าไป แต่ว่าประตูประนิพพานเปิด มาถึงประตูประนิพพาน
ที่เปิดแล้ว เพราะอวิชาเพราะโมหะมันถูกทำลายมากแล้ว
ปัญญามันสูงสุด มาถึงสุญญา มาถึงทถาตา มาถึงอตั้มมยตา
นี้ประตูประนิพพานเปิด, ก็จะมาถึงจุดที่ว่า สามารถอย่างเข้าไป
ในประตูประนิพพาน, อาจะอย่างเข้าไปในประตูประนิพพาน,
สมควรที่จะอย่างเข้าไปในประตูประนิพพาน. *อาการที่สามารถ*
อาจะอย่างเข้าไปสู่ประตูประนิพพานนั้นแหละ คือ อตั้มมยตา
อตั้มมยตา, เลยกกลายเป็นจุดเปลี่ยน, ตรงนี้แหละเป็นจุด
เปลี่ยน พร้อมสามารถหรือสมควร หรืออาจะ แน่นอนที่จะ
เข้าไปในประตูของพระนิพพาน, ตรงนี้ เป็นจุดเปลี่ยน จะ

เปลี่ยนจากโลกิยะเป็นโลกุตตระ จุดเปลี่ยนอยู่ที่ทรงษ์, จุด
เปลี่ยนนี้เรียกว่า อตัมมยตา เรียกว่า อตัมมยตา.

เอ้า, ที่นี้มาถึงจุดเปลี่ยน ก็คือฝ่ายโน้นแล้วนะ ก็
มองดูในทางฝ่ายหลังจุดเปลี่ยนนี้ มันก็มีอาการว่า หลุดออก
มาเป็นอิสระแก่ตัว; เมื่อก่อนเป็นทาสของกิเลส ตัณหา
อุปาทาน ไม่เป็นอิสระ, เทียนเป็นอิสระแก่ตัว เป็นอิสระ
แก่ตัว จิตเป็นอิสระแก่ตัว ก็มองเห็นได้อีกแง่หนึ่งอีกมุมหนึ่ง
ว่า เทียนจิตเล็กจากการเป็นบุดูชน จะพ้นจากความเป็น
บุดูชน, จะมาสู่ขอบเขตของอริยะ. การเล็กจากการเป็น
บุดูชนนั้นแหละคือ อตัมมยตา อตัมมยตา, เลิกจากการเป็น
บุดูชน, เมื่ออย่างเข้าสู่แดนแห่งวิมุตติ วิมุตติ—หลุดพ้น หลุด
จากคุก หลุดจากตระวาง ย่างเข้าสู่แดนแห่งวิมุตติ นั้นแหละคือ
อตัมมยตา.

พูดเป็นภาษาโลกอีกกว่า เมื่อมนุษย์ถึงจุดสูงสุด
ของความเป็นมนุษย์ เป็นคนมาเรื่อย ๆ จนเป็นมนุษย์ เป็น
มนุษย์พอดีพอร้าย, เทียนก็มาถึงจุดสูงสุดของความเป็น
มนุษย์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งความเป็นมนุษย์ ก็คือจะ

เป็นพระอริยะ จะเป็นพระอรหันต์^{๘๕} จุดสูงสุดแห่งความเป็น
มนุษย์ ก็คืออัมมมยตา.

เอ้า, ย้อนมาภาษาโสภโศกอีกที เป็นข้อสุดท้ายว่า
เมื่อหย่าขาดจากตัวกู, เมื่อหย่าขาดจากตัวกู ตัวกู^{๘๖}ก็เต็ม
ตัวกูที่เป็นสัญชาตญาณที่มีอยู่ในสิ่งที่มีชีวิต ในรูปของสัญชาต-
ญาณ เกิดเองโดยไม่ต้องมีใครมาสอนให้. สัญชาตญาณทำ
ให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวตน เป็นตัวตน เป็นตัวตน. สัญชาต-
ญาณแห่งตัวตนเป็นที่ตั้งแห่งสัญชาตญาณอื่น ๆ เช่น สัญชาต-
ญาณแห่งการหาอาหาร กินอาหาร เติบโต หนีภัย หลบหลีก
สืบพันธุ์เป็นต้น; ทุกๆ สัญชาตญาณมันเป็นบริวารของ
สัญชาตญาณแห่งตัวกู ซึ่งเกิดอยู่ตามธรรมชาติโดยไม่ต้อง
มีใครสอน. คนก็มี สัตว์ก็มี ต้นไม้ต้นไม้^{๘๗}ก็มีนะ, แต่ว่าคน
บางพวกเขาไม่ยอม เขาไม่ยอมให้เชื่อว่า ต้นไม้มีชีวิตจิตใจ มี
ความรู้สึกคิดนึก, เขาไม่ยอมก็ตามใจเขา นี่พวกหนึ่งเขาไม่
ยอม. แต่เอาตามีหลักว่า ถ้ามันมีความรู้สึกได้ แล้วมันก็มี
สัญชาตญาณทั้งนั้น มันมีความเจริญเติบโต มันไม่อยากตาย
มันหนีภัย มันอะไรได้ทั้งนั้น, ต้นไม้^{๘๘}ก็รู้จักสืบพันธุ์ รู้จัก
หนีภัย รู้จักต่อสู้. การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์รุ่นหลัง^{๘๙} พบ

ชัดเจนมากกว่า ทันไม้มีความรู้สึกเหมือนกับคน แต่มันต่ำ
 เพราะมันเคลื่อนไหวไม่ได้, ทันไม้มีความรู้สึกพอใจไม่พอใจ
 มีรู้สึกสุขทุกข์ มีรู้สึกกลัวตาย อยากอยู่เหมือนกัน เหมือน
 กับสัตว์ไตร่จันาน เหมือนกับมนุษย์นี่ เพราะว่ามันก็มี
 สัญชาตญาณแห่งตัวตนเหมือนกัน.

สัญชาตญาณแห่งตัวกูนี่ เล็กกัน หย่าขาดจากกัน
 ไม่เป็นสัญชาตญาณเท่านั้น เพียงนั้นอีกต่อไป มันกลายเป็น
 สัญชาตญาณแห่งโพธิ, หลีกมาทางสัญชาตญาณแห่งโพธิ ไม่
 เป็นสัญชาตญาณแห่งกิเลส. สัญชาตญาณกลาง ๆ ที่มีอยู่ตาม
 ธรรมชาตินั้น แปรรูปไปเป็นกิเลสได้, แปรรูปมาเป็นโพธิก็ได้
 เดียวกันมันหย่าขาดมาเป็นโพธิ สูงขึ้นมาทางนี้โดยอตัมมยตา,
 ไปเป็นอริยะ เป็นพระอรหันต์ไปเสียเลย เรียกว่า หย่าขาด
 จากตัวกูของสัญชาตญาณ. เท่านั้นที่จะพอกันทีแล้วว่า
 อตัมมยตาคืออะไร อตัมมยตาคืออะไร.

ทบทวนอีกทีนะว่า มันเกิดได้เมื่อความเอร็ดอ่อย,
 เสน่ห์มันถึงจุดสูงสุด มันก็พอกันที, หรือเห็นความเป็นมายา
 ของสิ่งที่เอร็ดอ่อยนั้น หรือเมื่อปัญญามันถึงขีดสูงสุด ของ

สุญญตา ทถาทา, หรือว่า **ธัมมัญญิตินิยาม** ความรู้จักธรรมชาติ
 ของสังขารที่หลอกหลวง มีความรู้ในส่วนนี้ถึงที่สุด, แล้วก็
 มีความเชื่อจริง ๆ ในสิ่งเหล่านี้, แล้วก็ **ไม่มีความเชื่อเท็จเชื่อ**
หลอก ๆ อีกต่อไป, ก็หย่าขาดจากสิ่งที่เคยหลงยึดมั่นถือมั่นเป็น
 ตัวตน, อนุสัยคือคลังแห่งกิเลสที่เก็บไว้ถูกระเบิดออกไป ด้วย
 ปัญญาอันสูงสุด, **ประตูประนิพพาน** เบ็ดออก มีความพร้อมที่
 จะย่างเข้าไปในประตูประนิพพาน; นี้เรียกว่า **ได้ออกมา**
เป็นอิสระแล้ว เลิกจากการเป็นบุद्धชนแล้ว จะมาเป็นพระ-
 อริยเจ้า, เป็นการเข้าไปสู่แดนของวิมุตติ หลุดพ้นจากอุปาทาน
 เป็นมนุษย์ถึงจุดสุดยอดของความ**เป็นมนุษย์** ต่อไปนั้นจะเป็น
 พระอริยเจ้า, **หย่าขาดจากตัวกูโดยสิ้นเชิง**. อตัมมยตา, จะยาก
 จะง่าย จะดี จะเลว จะอะไรก็ไปกูเอาเอง ไปกูเอาเอง ไป
 พิจารณากูเอาเอง.

ประยุกต์อตัมมยตามาใช้แก้ปัญหาทุกชนิด.

เอ้า ที่นี้ก็มาถึงคำว่าประยุกต์ อาตมาก็ได้พูดแล้วว่า
 วันนั้นจะพูดถึง **อตัมมยตาประยุกต์** ที่จะเอามาใช้เป็นประโยชน์
 ได้ในชีวิตประจำวัน.

ปัญหาที่อยู่ในชีวิตประจำวัน.

ก็ดูกันก่อน ดูให้มาก ๆ ดูให้จริงๆ ว่า ปัญหาอันเลวร้ายที่อยู่ในชีวิตประจำวันนั้น มันคืออะไร มันคืออะไร? สิ่งที่จะทดสอบตัวเองว่า เป็นอย่างไร เท่ำไร เพียงไหนนั้น ก็มีอยู่ มีอยู่แท้ ๆ มีอยู่ เกิดอยู่ บริโภคอยู่ อะไรอยู่แท้ ๆ, แต่ก็ไม่รู้จักว่ามันเป็นปัญหาอะไร. ก็จะขอยกตัวอย่างมาพอสำหรับรู้จักและเพื่อศึกษา, สิ่งที่ทำนทางหลายรู้จักกันอยู่แล้ว หะ หะ พอเอ่ยชื่อออกมาที่รู้จักทันที ที่รู้จักทันที, เอ้า คอยฟังให้ดี :-

อันแรกที่สุดก็จะออกชื่อมันว่า ความรัก แล้วก็ความโกรธ แล้วก็ความเกลียด แล้วก็ความกลัว แล้วก็ความตื่นเต้น แล้วก็ความอิจฉาริษยา ความวิตกกังวล ความอาลัยอาวรณ์ ความหวัง ความหึง มันยังมีอีกมาก, รู้จักเพียงเท่านี้ก็จะรู้จักหมดได้เอง เท่านั้นพอที่จะให้รู้จักทั้งหมดได้.

ความรัก นี่ยุ่งยากที่สุด เพราะมันมีหลายรัก รักด้วยความโง่ก็มี รักด้วยสติปัญญาก็มี รักมีกิเลสตัณหาที่มี รักไม่มีกิเลสตัณหาที่มี, แต่ความรักโดยทั่วไปของบุุชชนก็รักด้วย

ความโง่ รักด้วยกิเลสตัณหา ๕ ๕ ที่จะกัดเอาทงนั้น ๕ ๕ เป็น
 ความรักที่กัดเจ้าของ เพราะมันรักด้วยกิเลสด้วยความโง่. ทุก
 คนก็เคยรักมาแล้วไม่ต้องพูด แล้วมันกัด มันกัดก็มากน้อย
 มันกัดก็มากน้อย ; ถ้ามีความรู้เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
 ไปถึงอทัมมยตาแล้ว มันก็สลัดความรักออกไปได้, เพียง
 ทดตามันก็ไม่รักแล้ว อทัมมยตาก็คือสลัดความรักออกไปได้.

ความโกรธ ก็เหมือนกันแหละ เป็นสัญชาตญาณ
 เมื่อไม่ถูกใจมันก็โกรธ, แต่ถ้ามีญาณ มีความรู้แจ้งอนิจจัง
 ทุกขัง อนัตตา กระทั่งตถาตา สุญญตา มันก็ไม่โกรธแหละ,
 มัน สลัดความโกรธออกไปได้ด้วยอทัมมยตา ไม่อาศัยเหตุบังจย
 ที่ทำให้โกรธอีกต่อไป มันก็ไม่โกรธ.

ความเกลียด ก็คือตัวตนที่โง่ มันก็เกลียด เพราะ
 มันไม่ถูกกันเข้ากับนิสัย หรือความพอใจหรืออะไรของมัน
 มันก็เกลียด, เกลียดได้ทุกอย่าง เกลียดได้หลายชนิด เกลียด
 ได้หลายแง่หลายมุม เกลียดด้วยความโง่ ก็ไปเกลียดสิ่งที่ไม่
 ต้องเกลียด. ถ้าเกลียดด้วยปัญญา มันก็รู้จักเกลียดแต่สิ่งที่
 น่าเกลียด แต่ถ้ามีปัญญาถึงที่สุดมันไม่เกลียดอะไรเลย, ถ้ามัน

มีปัญญาสูงสุดหลุดพ้นแล้ว มันไม่เกลียดอะไรเลย มันจะไปเกลียดให้เสียเวลา จะไปเกลียดให้เหนื่อยทำไม, ถ้าเป็นอตั้มมยตาแล้ว มันเอาความเกลียดออกไปหมดทุกอย่างได้.

ที่^๕ ความกลัว กลัวอย่างโง่ๆ กลัวผี กลัวอะไรก็^๕ไม่รู้ มัน^๕ไม่มีความรู้ ^๕ไม่มีปัญญา ไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา, คนก็กลัวผี แต่หมาไม่กลัวผี, เอ้า ดูซิว่าคนกลัวผีแล้วหมาไม่กลัวผี นี่มันควรจะคิดว่าจะอย่างไร หมามันไปป่าช้า กลางคืนไปซุกศพกินก็ได้ คนไม่กล้าเดินเข้าไปตอก; นั่นแหละคนกลัวผีหมาไม่กลัวผี เพราะว่ามันรู้ผิด มันเข้าใจผิด, มันสร้างทัศนะผิดๆ ขึ้นจนกลัว, หมามันไม่ได้สร้างทัศนะอย่าง^{๕๕}นั้นขึ้นมา.

เล่าเรื่องส่วนตัวสักนิคณะ เมื่อเด็กๆ ช่วยเขาเลี้ยงวัว จูงวัวกลับบ้านตอนเย็นๆ พอจะผ่านป่าช้า จะผ่านทางหน้าป่าช้า มันกลัวเสียแล้ว มันกลัวจิตใจไม่อยู่กับตัวแล้ว, แต่วัวมันไม่กลัว วัวมันกลับเลี้ยวเข้าไปกินหญ้าในป่าช้าซึ่งมีหญ้ามากหญ้าดี. เราก็เลยนึกได้ว่า เอ นี่วัวมันไม่กลัวนี่หว่า แล้วกูมากลัวอยู่อย่างไร ก็ละอายวัว มันก็เลยลดความกลัวได้, นี่เรียกว่ามันกลัวอย่างโง่เขลา; ถ้ามันกลัวด้วยปัญญา มัน

ก็ไม่กลัวถึงขนาดนี้ แต่ถ้าปัญญาสูงสุดถึงระดับอตัมมยตา มันจะไม่กลัวอะไรเลย มันจะไม่กลัวอะไรเลย, มันจะไปกลัวให้เหนียวทำไม จะไปกลัวให้เสียเวลาทำไม ไม่เอาก็ไม่เอา ไม่ยุ่งก็ไม่ยุ่ง จะต้องไปกลัวทำไม.

ที่นี้ ความตื่นเต้น ความตื่นเต้นนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ เป็นเรื่องที่ใหญ่โต ต้องหามานะ ต้องไปคุยกีฬา ต้องไปคุยฟุตบอล ต้องไปคุยมวย ต้องไปคุยสิ่งที่น่าประหลาดตื่นเต้น, เช่นกายกรรมมาจากเมืองจีน กายกรรมกวางเจา, เข้าใจว่าคนที่กรุงเทพฯ หรือที่เคยไปคุยกันหลายคนแล้ว ก็น่าตื่นเต้นแหละ แต่ถ้าว่าฉลาดมีปัญญาเพียงพอแล้ว มันจะไม่ตื่นเต้น แม้แต่การแสดงกายกรรมกวางเจา. เราเอาวีดีโอมาคุยกันที่นี่ มันก็รู้สึกว้า โอ้ มันก็น่าตื่นเต้นจริงเหมือนกัน เขาจึงขายตัวได้ใบละ ๓๐๐ บาท ก็เพราะความโง่ หรือความตื่นเต้นอะไรของคน มันจึงไปคุยได้; ถ้าความรู้มันถึงขนาดอตัมมยตาแล้ว มันไม่มีอะไรตื่นเต้น, มันเช่นนั้นเอง, มันเช่นนั้นเอง มันเช่นนั้นเอง. ไปโลกพระจันทร์ก็ไม่ตื่นเต้น, ไปโลกพระอังคารได้อีกก็ไม่ตื่นเต้น ไม่มีอะไรที่น่าตื่นเต้น, นี่ความตื่นเต้นไม่ใช่ของเล็กน้อย. เด็ก ๆ ชอบตื่นเต้น ชอบสิ่งประหลาด

ประโลมใจ สิ่งทีกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นมาตั้งแต่เด็ก ก็เลย
เกิดความยุ่งยากลำบาก ต้องเสียเงินเสียทองเสียเวลาเสียอะไร
เพราะเรื่องความตื่นเต้น ^{นี้}นี้ก็มียุ่เป็นอันมากเหมือนกัน,
เห็นสัญญาตา เห็นตถาตาดังขนาดอตั้มมยตาแล้ว ความตื่นเต้น
มันก็จะหมดไป.

ความวิตก กังวล อาลัยอาวรณ์ นี้เห็นได้ชัด มัน
ยึดมันถ้อมัน, ไม่เห็นตถตา ไม่เห็นว่าเช่นนั้นเอง ก็วิตกกังวล
อาลัยอาวรณ์ นอนไม่หลับ; ถ้าเห็นความจริง สัญญาตา
ตถาตา สลัดออกไปเสียได้ มันก็นอนหลับแหละ.

ความอิจจาริชยา นี้ก็เหมือนกัน มันมีตัวกู มันมี
ตัวกู, เพียงแต่ไม่ยอมให้ใครตีเหมือนนูกู ตีเท่ากู มาเคียง
ข้างกู มันก็อิจจาริชยาแล้ว, เขาไม่ได้มาทำอะไรให้สักนิตหนึ่ง
อย่างเห็นเขาสวยเหมือนกับตัวเท่านั้นแหละ ก็อิจจาริชยาแล้ว,
ไม่ต้องอะไร เขาไม่ได้มาทำอะไรให้ เห็นว่าเขาเก่งเท่านั้น,
เขาเก่งก็อิจจาริชยาแล้ว ไม่ได้มาทำอะไรให้กับตัวสักนิตหนึ่ง
นี่ก็เลสที่มันเพื่อ, เมื่อมัน เห็นตถตา สัญญาตา อตั้มมยตา
แล้วก็ไม่มีความริษยาอะไร แม้แต่นิตเดียว.

ความหวัง นึกพอใช้ ความหวัง ก็ยังเข้มข้น, ถ้ามี
 สุนฺญตา ทถตา อตัมมยตาแล้วก็จะไม่มีเหลือ.

นี่ ประยুক্ত คือทำอย่างนี้, ศึกษาความรู้ทั้งหลายมา
 ให้ดีให้ถูกต้อง ตั้งแต่อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ธัมมัญญิตตา
 ธัมมนิยามตา อิทูปัจจยตา สุนฺญตา ทถตา อตัมมยตา
 ชื่อมันตา ตา ตาทั้งนั้น. คำว่า ตา ตา นี้ ในภาษาบาลีแปล
 ว่า ความ ความ, ตา—ความ, —ความเป็น อย่างน้อยก็ ๘ ตา
 อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ธัมมัญญิตตา ธัมมนิยามตา
 อิทูปัจจยตา สุนฺญตา ทถตา อตัมมยตา, สุดท้ายของ ตา คือ
 อตัมมยตา ความจริงที่เห็นแล้วเกิดความเปลี่ยนแปลง. ประยুক্তก็
 คือ เอามาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน.

ปัญหาเสพติด.

อยากจะพูดหรือระบุดัง ปัญหาที่มีอยู่ในโลกทั่วมโลก
 คือ ปัญหาเสพติด ถ้าได้ศึกษาเรื่อง ตา ๆ ตา ๆ นี้ให้พอ
 แล้ว ไม่มีใครหลงยาเสพติดดอก, แต่ก็มันเหลือวิสัยที่จะทำให้
 เด็ก ๆ หรือวัยรุ่น มีความรู้มีความเข้าใจในเรื่องญาณเหล่านี้ คือ
 ตา ๆ ตา ๆ เหล่านี้.

ยาเสพติดนั้นมันโง่, มันโง่ มันไปทำให้ความปรกติของ
 ตนสูญเสียไป, ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเสียไป สติสัมปชัญญะ
 เสียไป สติสมปฤติเสียไป, พอไปดื่ม ไปกิน ไปเสพ ไปทา
 ไปสูด ไปดม มันก็เสียไป แล้วมันก็ไม่รู้ชื เพราะมันเสียไป
 เสียแล้ว. ถ้าว่ามีญาณอันถูกต้อง มีปัญญาอันถูกต้อง มันก็
 ไม่สูญเสียสติสมปฤติสัมปชัญญะ มันก็ทำไม่ได้; ฉะนั้น
 อบรมกันอย่างไร ที่จะให้คนทั้งหลายเขามีความรู้เรื่อง ตา ตา
 เหล่านี้ โดยเฉพาะ อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา แล้วไม่ไป
 หลงสิ่งทีโง่ยิ่งไปกว่านั้นอีก.

อบายมุข : คีมน้ำเมา เทียวกลางคืน การเล่น
 เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน
 นี้ก็เป็นยาเสพติดเหมือนกัน.

กามารมณ์ก็เป็นยาเสพติดที่สูงขึ้นไป, แล้วอารมณ์
 แห่งตัวตน ความยึดมั่นว่าตัวตน แม้จะเป็นรูปพรหม
 อรูปพรหม ก็ยังเสพติดหนักสูงสุดขึ้นไปอีก.

ทั้งหมดนี้ เพราะว่าไม่เห็นความเป็นจริง ตามเป็น
 จริงของสิ่งทั้งปวงที่ว่า เป็นอนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา กระทั่ง
 สญญตา คถาตา อดัมมยตา.

ยังมีคนเป็นอันมากที่ว่าหลงผิดมีความพอใจที่จะเป็น
อยู่อย่างสุรุษสุรายอย่างพุ่มเฟื่อย เพราะความโง่เขลา ว่ามันจะ
วิเศษ, หลงในอัสสาทะ มันหลงในอัสสาทะ. แต่ถ้าปัญญา
ขนาดอัครมมยตา มันถึงจุดสูงสุดของอัสสาทะ, รู้จักอัสสาทะ
มันไม่หลงในอัสสาทะ หรือความมอรรอยหรือเสน่ห์ของความ
มอรรอย หรือเสน่ห์ของสิ่งที่มีความมอรรอยอีกต่อไป มันก็หยุด
พุ่มเฟื่อย หยุดสุรุษสุราย หยุดอะไรก็ได้. คนที่ขี้เหนียวขนาด
ขี้ตขขตั้งอะไรนี้ เพราะมันไม่รู้ ถ้ารู้มันก็หยุดได้.

ที่หน้าหัว เตียนมันก็มีอยู่คำหนึ่ง ที่ว่า อยู่ดีกินดี
นั้นแหละ เพียงแต่พุดออกมามันก็เป็นเสน่ห์มากเสียแล้ว
ถึงดูจิตใจมากเสียแล้ว คนเขาก็เลยฮือเฮฮาไปหากินดีอยู่ที่.
เราบอกว่าอย่าไปยุ่งกับมัน เอาแต่เพียงว่า กินอยู่แต่พอดีเกิด
กินอยู่แต่พอดีเกิด, อย่าเอากินดีอยู่ที่เลย นั้นมันไม่มีขอบเขต
พลัดตกไป ฝ่ายเกินฝ่ายโน้นได้ไม่ทันรู้. ถ้ามีความรู้เรื่อง
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตถาตา อัครมมยตาแล้ว มันจะไม่หลง
กินดีอยู่ที่ตอก, จะไม่ไปบูชาคำว่า กินดีอยู่ที่ตอก มันจะบูชา
คำว่า กินอยู่แต่พอดี กินอยู่แต่พอดี กินอยู่แต่ถูกต้อง กิน
อยู่แต่สมคุณุศล พอดี ถูกต้องเป็นกลาง.

ปัญหาของโลก คือความเห็นแก่ตัว.

ปัญหาที่มีอยู่ในโลกนี้ : เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว, เห็นแก่ตัว จนโลกมันจะวินาศเพราะความเห็นแก่ตัว ของคนทุกคนที่อยู่ในโลกนี้, เพราะมันไม่มีญาณ ไม่มีความรู้เหล่านี้, ญาณ ความรู้ทุกสิ่งทุกชั้นทุกขนาด มันไปรวมจุกอยู่ที่อ้อมมมยตา คือตีตอกไม่เอากับมัน, เพราะสิ่งเหล่านี้แหละลวงอำนาจวาสนาบารมี เกียรติยศชื่อเสียง ไปหลงเอากับมัน มันก็กัดเอาเท่านั้น ไม่มีอะไรตอก กัดตัวเอง กัดผู้อื่น กัดยุ่งไปหมด.

ความเห็นแก่ตัวนี้กำลังจะทำให้โลกมันวินาศอยู่แล้ว พวกคอมมิวนิสต์ก็เห็นแก่ตัว, พวกนายทุนก็เห็นแก่ตัว, พวกกลางๆ ก็เห็นแก่ตัว แล้วมันยกเว้นใครละ, ฝ่ายซ้ายก็เห็นแก่ตัว, ฝ่ายขวาก็เห็นแก่ตัว, กลางๆ ก็เห็นแก่ตัว, มันก็ต้องทะเลาะวิวาทกัน แย่งชิงกัน ชำพันกัน ล้างผลาญกัน เพราะความเห็นแก่ตัว. พื้นฐานเห็นแก่ตัว ยอดสุดมันก็เห็นแก่ตัว, ประชาชนเห็นแก่ตัว ก็เลือกผู้แทนที่เห็นแก่ตัว, เพราะผู้เลือกมันเห็นแก่ตัวนี้ ประชาชนผู้เลือกมันเห็นแก่ตัวนี้ ก็เลือกผู้แทนชนิดที่เห็นแก่ตัว คือจ้างออกไปแหละ มันก็เลือกได้

ผู้แทนที่เห็นแก่ตัว. ^๕ หนึ่ง ^๕ ผู้แทนทั้งหลายไปประกอบกันขึ้น
เป็นรัฐสภา ก็เป็นรัฐสภาที่เห็นแก่ตัวไม่ต้องสงสัย เพราะมัน
เลือกโดยผู้เห็นแก่ตัว แล้วมันได้ผู้เห็นแก่ตัวเข้าไป, รัฐสภา
ที่เห็นแก่ตัวตั้งรัฐบาล ก็ตั้งได้รัฐบาลที่เห็นแก่ตัวอีกแหละ
แล้วมันจะเอาอะไรเป็นที่ฟังกัน.

นี่ ปัญหาทั้งหมดมันอยู่ที่นั่น ^๕ อยู่ที่ไม่ว่ารู้จักความถูกต้อง
ความจริงของธรรมชาติ, ^๕ แล้วก็ไม่ได้คิดตัวออกมาเสียจากความ
หลอกลวงเหล่านั้น ^๕ ไม่มาเป็นอิสระแก่ตัว.

ขอให้ศึกษาญาณทั้งหลายมาตามลำดับ มีความรู้ถูกต้อง
แท้จริงในเรื่อง อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ธรรมัญญิตตา
ธัมมนิยามตา อิทัปปัจจยตา สุนฺณุตตา ทถาตา อตัมมยตา,
๘ ตา นี่ตา ๆ ตา ๆ ตา ๘ ตา จะแก้ปัญหาลงโลกนี้ได้.

เดี๋ยวนี้โลกมีแต่ความเห็นแก่ตัว, องค์การโลกที่เป็น
ที่ประชุมถกเถียงของผู้เห็นแก่ตัว มันก็ตกลงกันไม่ได้ เพราะ
ต่างฝ่ายต่างเห็นแก่ตัว, แต่ละคนก็มีประเทศชาติของตนเอง
มันก็เห็นแก่ประเทศชาติของตนเอง ก็ต้องต่อสู้เพื่อประเทศ

ชาติของตัวเอง มันก็เป็นทีทะเลาะกัน. ถ้ามีอย่างนี้ มีกันสัก ๑๐๐ สหประชาชาติองค์การโลก ก็ไม่มีสันติภาพดอก เพราะมันเป็นเรื่องของความเห็นแก่ตัว บังคับตัวไม่ได้.

ถ้าคนเหล่านั้นมาศึกษาความจริงของธรรมชาติ รู้จักความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ความว่างจากตัวตน ความเป็นเช่นนั้นเอง และ อตัมมยตา ความไม่อาศัยความเท็จความหลอกลวงนั้นอีกต่อไป มันก็ได้, มันก็พูดกันรู้เรื่อง มันก็สร้างโลกนี้ให้มีสันติภาพได้ มันก็จบแหละ โลกนี้ก็มีสันติภาพ เพราะความรู้อันสูงที่สุดเป็นลำดับๆ ลำดับๆ ขึ้นไป จนถึงอตัมมยตา. ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า อตัมมยตาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของโลกได้.

วันนี้ตั้งใจจะพูดเพียงเท่านั้นอย่างนี้ ว่า อตัมมยตาประยุกต์, ความจริงของอตัมมยตาแก้ปัญหาได้ทุกชนิด เขา มาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาทุกชนิดในโลกได้ นับตั้งแต่ของลูกเต๋ากๆ ขึ้นไป จนวัยรุ่น จนผู้ใหญ่ จนคนแก่คนเฒ่า คือความไม่หลงกับสิ่งที่หลอกลวง ไม่ตกเป็นทาสของสิ่งที่หลอกลวง คือ อัสสาทะของสิ่งที่หลอกลวง สิ่งที่หลอกลวงมีอัสสาทะยิ่งกว่าสิ่งจริง.

ตัวเล็ก ๆ ตัวนิต ๆ ชั้นเด็ก ๆ พอเมื่อโตรู้จัก โอ้ โล่งใจไปที่
 นั้นแหละคืออ้อมมยตา, เรื่องอะไรก็ตามแม่เป็นเรื่องเล็ก ๆ ๆ ๆ
 ถ้าทำถูกต้องจน แหม มันโล่งใจไปที่ นั้นแหละคืออ้อมมยตา
 แลละ. ขอให้มันมากขึ้น ๆ มากขึ้น มันมีโล่งใจไปที่ โล่งใจไปที่
 ก็มันถูกต้อง มันถูกต้อง ถ้าไม่ถูกต้องมันไม่โล่งใจที่แท้จริง
 ได้ มันโล่งใจหลอก ๆ, ขอให้รู้จักทำให้หมดปัญหาไปที่ โล่ง
 ใจไปที่, นี่ผลของอ้อมมยตา.

ที่จริงมันก็มีอยู่ มันก็ช่วยอยู่ เราไม่รู้สีกตัว มันก็
 ช่วยอยู่ ให้เกิดความโล่งใจไปที่ได้บ่อย ๆ, *อะไรที่มันรำคาญ*
รำคาญเหลือเกิน สลัดออกไปเสีย สลัดออกไปได้มันก็คือ
อ้อมมยตา ซึ่งมีอยู่ในชีวิตประจำวัน แต่คนไม่สนใจว่า สลัด
 ออกไปเสียได้ด้วยเหตุอะไร, จู๋จูนัก หม่อมหมื่นนัก ผนวคนัก
 สลัดออกไปเสียที่ การสลัดออกไปเสียได้นั้นแหละ คือความ
 ถูกต้องหรือความสุข เก็บไว้มันกัดหัวใจ มันทรมาณหัวใจ,
 สลัดออกไปเสียได้ ก็คือนิพพาน, การสลัดออกไปเสียได้คือ
 อ้อมมยตา,

จงใช้อ้อมมยตาเป็นคู่มือ กู้ภัย กู้ใจ กู้วาจา, สลัด
 ออกไปเสียได้ในสิ่งที่ควรสลัด, ถ้ามีอย่างนั้นจะไม่อาจสลัด

แม้แต่สิ่งที่กักอยู่ในหัวใจ, รู้จักใช้อัตมมยตา สลัดสิ่งที่ควร
สลัดออกไปเสียให้ได้ โปร่งใจ อิศระ, เกลียงเกลา เยือกเย็นอยู่
เสมอ. นี่คือประโยชน์ของอัตมมยตา จึงเอามาพูดอีกที
แต่พูดในแง่ของการประยุกต์. มันก็เป็นการพูดที่สมควรแก่
เวลาแล้ว, สมควรแก่เร็วแรงที่จะพูดด้วย มันไม่ค่อยมีแรง
จะพูด ก็เป็นอันว่าต้องหยุดบรรยายในวันนี้.

ขอหยุดการบรรยายเรื่อง อัตมมยตาประยุกต์ เพราะ
ความสมควรแก่เวลา, เป็นโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลาย สวด
บทพระธรรม ที่เป็นเครื่องส่งเสริมกำลังใจ ในการประพฤติ
ปฏิบัติธรรม ให้สูงขึ้นขึ้นไป ตามลำดับ ๆ จนกระทั่งถึง
อัตมมยตา มีชีวิตอยู่กับอัตมมยตา เป็นชีวิตประเสริฐสุด.

การบรรยายสมควรแก่เวลา ขอยุติลงไว้ด้วยประการฉะนี้.

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุดลื้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพทธคุณค่ากลอน	๔	๒๑.	ประมวลปรมัตถธรรม	
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๑		ที่คนธรรมดาควรทราบ	๑
๓.	การงานคืออะไร?	๑	๒๒.	โลกอื่น	๑
๔.	ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑	๒๓.	ความเกิดแห่งทุกข์ และ	
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดในสำหรับมนุษย์	๑		ความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา		๒๔.	นิรวณ	๒
	ไม่สมบูรณ์แบบ	๑	๒๕.	วันครู	๑
๗.	ปวารณา และธรรมะ		๒๖.	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วย	
	ในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑		แผ่นดินธรรม	๑
๘.	ชาติในปัจจุสมุบาท	๑	๒๗.	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลัง	
๙.	ทางออกที่ ๓ แห่งยุค			กระทำ ก็มีสวรรค์อยู่ ณ	
	ปัจจุบัน	๑		ที่นั่นเอง. เมื่อไม่รู้จักตัวเอง	
๑๐.	การบวชคืออะไร?	๑		ก็ไม่รู้ว่าตนควรจะมีหน้าที่	
๑๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑		อะไร	๑
๑๒.	ตัวตนคืออะไร?	๑	๒๘.	ความเป็นพระอรหันต์	๑
๑๓.	อานาปานสติภาวนา	๑	๒๙.	ธรรมะคุ้มครองโลก	๑
๑๔.	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้อง		๓๐.	คุกของชีวิต กับ เส้นนี้	
	ศึกษาทางชนิดมีตัวตนและ			ของคุก	๑
	ไม่มีตัวตน	๑	๓๑.	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่	
๑๕.	คุณพระไม่ตาย	๑		ต้องรู้จัก	๑
๑๖.	คุณพระไม่ตายและ		๓๒.	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั้น	
	เกิดมาทำไม?	๑		คือความทุกข์	๑
๑๗.	ความรักดี	๑	๓๓.	การหมดความเห็นแก่ตัว	
๑๘.	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า			คือหมดทุกข์	๑
	"พระเจ้า"	๑	๓๔.	ชีวิต คือขั้นที่ห้า	
๑๙.	ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑		มิใช่ตัวตน	๑
๒๐.	การทำวัตรตามแบบ		๓๕.	อตัมมยตากถา	๑
	โบราณ	๑	๓๖.	อตัมมยตาประยุกต์	๑

อตัมมยตาประยุกต์

คือ อตัมมยตาที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน.

- แปลเอาแต่ใจความ อตัมมยตา = กุไม่เอากะมิงแล้วโว้ย!
- หมายความว่า ไม่เอากับโลกนี้ เพราะทรมาณกันมาเหลือประมาณ.
- เป็นจุดที่เปลี่ยน ซึ่งเป็นมาตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ : พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์.
- เกิดปัญญาเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา, ธัมมฏฐิตกา, ธัมมนิยามตา
- เห็นอิทัปปัจจยตา, ตัญญตา, ทถาทา เช่นนั้นเอง แล้ว อตัมมยตา.
- ละโลกที่เป็น กาม-รูปฌาน-อรุฌาน, มีอุเบกขา ไม่คิดที่นั่นด้วย อตัมมยตา.
- หย่าขาดจากสังขารทั้งปวง ซึ่งมันปรุงแต่งกันเรื่อย
- หย่าขาดแล้ว เหมือนออกจากคุกของอวิชชา
- คุกแห่งอุปาทาน ๔ นั้นละเอียดมาก มันเร้าร้อน เผลอน ฯลฯ
- อตัมมยตามีเมื่ออัสสาทะสูงสุด แล้วเห็นมายาของมันต่อไปจนเกิด อตัมมฯ
- สามารถอย่างเข้าสู่ประตูพระนิพพานที่จุดเปลี่ยน คือ อตัมมยตา.
- จงใช้อตัมมยตาเป็นคู่มือกาย วาจา ใจ สลัดสิ่งที่กักใจเสียได้.